

Юлія Воробйова,
здобувачка спеціальності 013 Початкова освіта,
освітній рівень «Бакалавр»;
науковий керівник – кандидат пед. наук,
доцент **Гордієнко О.А.,**
Житомирський державний університет
імені Івана Франка
e-mail: vorobjovaulia290@gmail.com

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ 3-4 КЛАСІВ НА УРОКАХ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»

У сучасній освітній сфері розвиток творчих здібностей учнів набуває все більшої важливості. Система освіти, спрямовуючись на готовність молодого покоління до викликів сучасного світу, акцентує увагу не лише на отриманні знань, але й на розвитку креативного мислення, самостійного аналізу та власних відкриттів. Розвиток творчих здібностей розглядали такі вчені, як Г. Костюк, В. Моляко, Т. Равлюк, В. Сухомлинський, Н. Черепковська, Л. Чорна та інші.

Мета дослідження – окреслити умови та ефективні методи розвитку творчих здібностей учнів початкових класів на уроках «Я досліджую світ».

Творчі здібності, чи то вроджені, чи набуті, визначаються як властивості, що дозволяють особі генерувати нові ідеї, концепції, продукти або рішення в різних сферах життя. Ці здібності охоплюють різноманітні аспекти творчого мислення і проявляються у вмінні вирішувати проблеми, виявляти нестандартні підходи до завдань та створювати щось нове і унікальне [1, с. 5].

Доцільно зазначити, що курс «Я досліджую світ» спрямований на розвиток учнів через поглиблення розуміння навколишнього світу, формування умінь спостерігати та досліджувати, готовності до подальшого глибокого вивчення різних галузей науки. Учні отримують можливість досліджувати різні аспекти навколишнього світу в інтерпретації, зрозумілій для їхнього віку. Предмет також спрямований на виховання бережливого ставлення до природи, довкілля [2].

Багатогранність курсу дозволяє поєднувати знання з різних предметів у контексті конкретної теми чи проекту, що сприяє розвитку здатності дітей аналізувати інформацію з різних джерел та мислити глобально. Інтегрований курс дозволяє вчителю впроваджувати творчі проекти, де діти можуть висловлювати свої ідеї через малюнки, публічні виступи, літературні твори та інші форми роботи [3, с. 58].

Нами було проведено педагогічний експеримент, що мав на меті визначити рівень розвитку творчих здібностей учнів 3-4 класів. У роботі взяли участь 25 дітей, з дотриманням анонімності та за згодою батьків. Було сформовано критерії оцінки розвитку творчих здібностей молодших школярів, що включають мотиваційно-особистісний, емоційний та діяльнісний аспекти.

На першому етапі педагогічного експерименту була застосована методика «Намалюй картину», що передбачала малювання з використанням запропонованих фігур. Результати: більшість дітей виявили шаблонне мислення, відчували труднощі у знаходженні нетрадиційних рішень. Результати показали, що лише 6% дітей виявили високий рівень нестандартного мислення. В учнів виникли труднощі з використанням фігур, які були запропоновані на шаблоні, деякі намагалися відразу відмовитися від виконання завдання. Більшість дітей спочатку виявляли зацікавленість, але коли виникли труднощі, мотивація до завдання втрачалася. Навички малювання за встановленими стандартами були добре розвинені в дітей, проте вони відчували труднощі, коли стикалися з певними правилами та обмеженнями [4].

Наступним етапом дослідження було використання методики «Три слова», де дітям пропонувалося протягом 15 хвилин скласти текст, використавши всі три слова, які вказав вчитель. Більшість дітей виявили низький рівень креативних здібностей у складанні тексту. Це свідчить про те, що учням складно створювати зв'язні висловлення. Діти із середнім рівнем розвитку названих вище навичок відчували труднощі не лише з використанням вказаних вчителем слів, але й із формулюванням думок. Вони могли впоратися із завданням лише за допомогою дорослого. Достатній і високий рівні виявили лише окремі учні,

що свідчить про їхню здатність створювати цікаві та логічно впорядковані тексти, використовуючи різноманітні мовні засоби.

Отже, констатувальний етап експерименту дозволив зробити висновок про необхідність і доцільність впровадження ефективних методів розвитку творчих здібностей молодших школярів.

Для розвитку творчих здібностей молодших школярів, який, безумовно, є важливим аспектом педагогічної роботи, необхідно дотримуватися таких педагогічних умов:

1. Створюємо стимулююче середовище, обладнане матеріалами для творчої діяльності: малювання, конструювання, твори, вірші.
2. Заохочуємо учнів бути допитливими, ставити запитання та виявляти інтерес до різних аспектів навчання.
3. Сприяємо розвитку творчого мислення та соціальних навичок через рольові ігри.
4. Даємо можливість виражати емоції та ідеї через різноманітні творчі форми, такі як малюнки, оповідання та вірші.
5. Організуємо проєкти та завдання, які вимагають співпраці між учнями для розвитку колективного творчого потенціалу.
6. Подаємо приклад власної творчості та відкритого мислення, що надихає учнів на розвиток їх власних творчих здібностей.
7. Звертаємо увагу на індивідуальні особливості кожного учня, враховуючи його потреби у розвитку творчих здібностей.

У нашій роботі було залучено різноманітні методи, спрямовані на розвиток творчих здібностей молодших школярів.

Перш за все, для розвитку творчості дітей було використано ігри та змагання: ігри сприяють розвитку важливих навичок та особистісних рис, які є ключовими для формування творчих здібностей, надаючи дітям можливість вивчати світ, експериментувати та виражати себе в безпечному та веселому оточенні [5, с. 10]. Наприклад, гра «Покажи жестами та мімікою», коли розподіляємо дітей на команди та проводимо змагання, де кожна команда має завдання передати зображення якогось об'єкта (залежно від вивченої теми) без використання слів, лише за допомогою жестів та інших засобів виразності. Гра «Знайди відповідність», коли діти отримують роздатковий матеріал (картки з назвами тварин, рослин та інших об'єктів) і дітям потрібно знайти щось спільне в них.

Для закріплення творчих навичок у роботі з текстом ефективно використовувати творчі завдання: читання фантастичних розповідей і придумування їх продовження; розгадування та складання загадок, створення казок, розповідей за картинками.

Для учнів 3-4 класів також ефективними є вправи, такі як «Чарівні перетворення», де вони мають продовжити ланцюжок слів, змінюючи лише одну літеру, або «Шифрування слів», де дітям пропонується зашифрувати слова за певним правилом. Також варто використовувати метод проєктів, наприклад, запропонувати учням створити малюнки на задану тему та підготувати за ними невеличку розповідь.

Отже, творчість є вкрай важливою для розвитку дітей, адже вона впливає на їх самооцінку та впевненість у власних силах. Підвищити рівень розвитку творчих здібностей дітей допоможуть різноманітні методи: ігри, творчі вправи та завдання, метод проєктів. Вони сприяють формуванню особистості, здатної до нестандартних рішень та новаторських ідей. Порушена проблема є перспективною для наукового педагогічного проектування, яке закономірно має спиратися на практику роботи вчителя початкових класів.

Список використаних джерел

1. Матвеева О. О. Розвиток творчої активності молодших школярів. Мистецтво в школі. 2014. № 3. С. 5–7.
2. Остапчук Н. Структура сучасного компетентнісного уроку «Я досліджую світ» інформатичної освітньої галузі. *New pedagogical thought*. 2021. Т. 106, № 2. С. 48–54. URL: <https://doi.org/10.37026/2520-6427-2021-106-2-48-54> (дата звернення: 20.11.2023).
3. Пузан Ю. В Застосування ігрових технологій на уроках у Новій українській школі. Міжнародний мультидисциплінарний науковий журнал «ЛОГОС. Мистецтво наукової думки». №6. 2019. С. 57–61.
4. Рома О. Гра по новому, навчання по-іншому: методичний посібник. Київ : The LEGO Foundation, 2018. С. 44–63. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nova-ukrainska->

звернення 20.11.2023 р.).

5. Топчій Г. С. Ігрові педагогічні технології як умова професійного саморозвитку майбутнього вчителя: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук. Харк. нац. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. Харків, 2011. С. 7–18.

Анастасія Кейбал,

здобувачка спеціальності 013 Початкова освіта,
освітній рівень «Молодший спеціаліст»;
науковий керівник – доктор пед. наук, доцент *Грона Н. В.*,
циклова комісія викладачів філологічних дисциплін,
КЗ «Прилуцький гуманітарно-педагогічний
фаховий коледж імені Івана Франка»ЧОР
e-mail: keibal@pgpk.ukr.education

СЛОВНИКОВІ СЛОВА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ: СЕМАНТИЧНИЙ ТА ОРФОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТИ

Розвиток мовлення учнів початкових класів та формування в них орфографічної вправності є результатом тих зусиль, які спрямує вчитель, добираючи форми і методи словникової роботи. При цьому педагогу слід чітко усвідомлювати, яку він несе відповідальність за уміння школярів грамотно писати і вимовляти, доречно вживати слова в усному та писемному мовленні. Йдеться про орфографічну зіркість, правильне створення синтаксичних одиниць [1].

Мета статті – розглянути, як ефективно працювати над засвоєнням учнями слів, правопис і значення яких треба запам'ятати.

Розширення словникового запасу є основою для розвитку мовленнєвої компетентності учнів. Знайомство з новими словами допомагає школярам не лише розуміти значення слів, а й розвивати словникове мислення та вміння точно виражати свої думки [2, с. 11].

У сучасному світі, де інформація надзвичайно швидко змінюється, уміння розуміти значення слів стає вагомим